

کارگیری و ریکستن

پیشه کی:

زانستی کارگیری پیداویستیکی گرنکه له پیداویسته کانی ژبانی روژانه بو مروؤ به تاییه تی سهرده می نیستا به سهرده میکی خیرا ناسراوه، نهوش وا دهکات که مروؤ شیوازیکی زانستی له کارگیری ره چاو بکات له ژبانی روژانه دا چونکه یارمه تی ده دات له سهرکه وتن و پیکانی نامانجه کانی.

- گرنکی کارگیری

فرهوان بوونی ئهرك و چالاکیه کانی دهولت و زیادبوونی ئهركه کانی راستییه که له سهرتاسه ری جیهان دانی بی دراوه به جیاوازی سیسته می سیاسی دهولت، ولاتی سهرده می کیسه کانی خوین چاره سهر ده کهن، نهک تنها له نیستای کومه لگا کانیان به لکو له داهاتووشدا، به تاییه تی له لایه نی ئابووری و زوربوونی دانیشتووان، زوربوونی ئهركه کانی دهولت، گرنکی کارگیری زیاتر دهکات به تاییه تی وهک ئامرازیکی جیه جیکردن و گورپانکاری له م قوناغه دا.

نمونه: کیسه ی دارایی ولاتان وهک یونان و پورتوگال که نیستا سهرجه م ولاتانی جیهان له ریگای رۆلی کارگیریانه وه ههولتی چاره سهر کردنی دهه دن.

- گرنکی کارگیری له بواری وهرزشدا :-

کارگیری رۆلیکی سهره کی ده بینیت له سهرجه م بواریه کانی پهروه ده ی وهرزشی چ له سهر ئاستی ده زگا وهرزشییه کان یان له سهر ئاستی ده زگای پهروه ده یی، ههروه ها له سهر ئاستی تپه وهرزشییه کانیش، گرنکترین نهو خالانه ی که رۆل و گرنکی کارگیری له پهروه ده ی وهرزشی به دیار ده خه ن بریتین له :-
یه که م: پهروه ده ی وهرزشی جوریکی گرنکه له جوره کانی پهروه ده چونکه پهروه ده ی وهرزشی له ریگای جولانه وه دا له لهش دا ههول ده دات بگاته نهجامی مروؤقیکی لیها توو که توانای جهسته یی و بیر کردنه وه و دهروونی و کومه لایه تی هاوسه نگه، نه م مروؤفهش له ژیر سهرپه رشتی رابه رایه تی زیرهک و تیگه یشتو بیت.

دووه م: ههروهک ده زانین کارگیری دوور که وتنه وه یه له هه په مه کی، هه ر بواریکی په وروده ی وهرزشی پیوستی به شیوازیکی زانستییه دوور له ریکه وت، ئاشکراشه له وانه شکست هیان چاره نووسی یه کیلک له بواریه کانی پهروه ده ی وهرزشی بیت کاتیک کارگیری به شیوه یه کی دروست نه بیت.

سىيەم: كارگىپرى چوارچىۋەى كارىكى روونە كە بەپىي كار كوردن ئامانجە كان بزر نابن ھەروھە لىھەرئەوى خۆى دەرنانچىت، بەرپوھەبەرى يانە كاتىك پلان دانانىت و كارى پى ناكات و رىكخستى باش نايت ئەوھ ناتوانىت ئامانجە كانى بەپىتەدى، ھەروھە قۇتبانجە كانى پەروھەدى وەرزشى كە پشت بە پلانكى زانستى نابەستىت ئەوھ زۆر زەھەتە بەرنامە كانى خۆى بەپىي پىرۇگرامە كان جىيەجى بكات، ئەو ئامانجەش مەبەستى پەروھەدى وەرزشىيە، لىپىگى كارگىپرى باش دەتوانىت قۇناغە كانى كار كوردن دىارى بكەيت و لەقۇناغىكەوھ بۇ قۇناغىكى دىكە بچىتە پىش.

نمۇنە: - پۆستى كارگىپرى يانە لە ئەورۇپا گىرنگىزىن پۆستە، چۈنكە ئەو كەسە پلانى يانەو مەبەستە كانى بۇ چەند سالىك بەدىار دەخات.

چوارەم: - كارگىپرى چالاكىيەكى زىندوھە كە بەروبوومى كارىكى بەكۆمەلە، كارە كانى كۆمەل پۆستى بە پلان و رىكخستن و بەدوچوونە تا گەپشتن بە ئامانجە كان.

نمۇنە: پلانى ژاپون لەبوارى وەرزشى كە بەرپىكخستن و پلان دانان بووھ ھىزىكى كارىگەر لە جىھانى وەرزشدا.

پىتجەم: كارگىپرى ھونەرە واتا ھەر كەسىك بەم كارە ھەلدەستىت پۆستە زىرەك و لىھاتوو پىت، ھەر كەسىك سەر كەوتوو پىت لە كارە كەى خۆى مەرج نىيە كارگىپرىكى بەتوانا پىت.

- گىرنگى كارگىپرى لە چەرخى تازە:

زۆر ناو و نازناو لە چەرخى ئىستا دەست نىشانكراوھ وەك چەرخى ئاسمانى، چەرخى زانىارى، چەرخى پەيوھەندى، چەرخى شۆرشى زانستى، چەرخى گۇرانكارىيە كان... ھتە، بەلام ئەگەر بەوردى سەيرى دەوروبەرمان بكەين دەگەينە ناويكى پىر بەپىست كە ئەوئىش چەرخى رىكخراوھ كان و كارگىپرى، رىكخراوھ كان ئەو دەزگانەن كە كۆمەلگە بەرپوھەدەبەن، ئەوھش چواردەورى مۇقى گرتووھ و ھەردەم پۆستىيە بەيە كتر لە دايك بوونى تا كۆچى دوايى لەگەلى دايەو مەحالە خۆى لى دووربختاھەو.

- دەستەواژەى كارگىپرى:

كارگىپرى چالاكىيەكى تايبەتە كە پەيوھەندى راستەوخۆى لەگەل سەرجم بوارە كانى ژيانى مۇقەوھە ھەيە، لەھەمان كاتدا ئامرايىكى كارىگەرە بۇ گەپشتن بە ئامانجە كان لەسەرجم بوارە كانى ژياندا، ئەگەر كارگىپرى لەژيانى مۇقە دوور كەوتەوھ ئەوھ ژيانى ھەرپەمەكى دىتە شوپىنى و ھەرپەشەى شكستى لى دەكات. كارگىپرى ھونەرى رابەرايەتى كەسە كانە بە ئامانجى جى بەجى كوردنى كارە كان و گەپشتن بە ئامانجە كان، ھونەرە كەش برىتىيە لە لىھاتووھ كانى وەر گرتووھ لە پىادە كوردنى زانست بۇ گەپشتن بۇ باشترىن

ئەنجام و بەشىۋازىك كە جىڭگاي بايەخى ئەو كەسانەبىت، مۇۋەزىندەۋەرىكى خاۋەن چەندىن لايەنەۋ پىۋىستە بە تواناي تايىبەتى مامەلەى لە گەل بىكرىت.

لەم بوارەدا "دال" دەلىت: زۆربەى زانايانى كارگىرى پىيان وايە كارگىرى سەر كەوتوو پىكھاتوو لە كۆمەلىك فاكىتەر و لىھاتووى و تواناي و ئامادەى كەس كە دەتوانىت كىشە كان دەست نىشان و ئامارو شى بىكەتەۋە، دواتر تواناي چارەسەر كىرەن ئەو كىشانەى ھەبىت.

كارگىرى تەنھا ھونەر نىبە بەلكو زانستىشە كە پىشت بەشىۋازو لىكۆلىنەۋەى زانستى دەبەستىت لەبە كارھىنەى ئامرازە كانى بەرھەم ھىنان بەتوانايە كى بەرزەۋە، بەھەمان شىۋە پىۋىستە كىشە كان چارەسەر بىكات.

- پىناسەى كارگىرى:

چەندىن پىناسە بۆ كارگىرى ھەيە، ھەر زانايەك لە بۆچونى خۆى پىناسەى كىرەۋە، ئەمەش گىرنگىر پىناسە كانە: -

كۆنتز: - كارگىرى برىتتىيە لە جىبەجى كىرەن كارە كان لەرىڭگاي كەسانى دىكە.

براۋن: - كارگىرى برىتتىيە لە كۆمەلە كارە كانى ھەموو ئەندامانى پىرۇژە كە لە پىناۋ گەشىتن بۆ ئامانج.

فايول: - مەبەست لە كارگىرى پىشېن و پلان و رىكخستىن و دەر كىرەن فەرمان ھەمانگى و چاۋدىرە.

تىد: - كارگىرى برىتتىيە لە ئاراستە كىرەن كۆمەلە كەسىك كە ھاۋبەشى لە كارىك بەمەبەستى گەشىتن بە

ئامانجى ھاۋبەش.

لويس ئالن: - كارگىرى برىتتىيە لەو كارانەى كە بەرپۆبەر ئەنجامى دەدات.

پىترسن بۆلمان: - پىناسەى كارگىرى دەكات بەم شىۋەيە: شىۋازىكە بۆ دىيار كىرەن ئەرك و ئامانجى

كۆمەلە كەسىكە كە بەيەكەۋە كار دەكەن.

د. عبدالحمىد شرف: پىناسەى كارگىرى دەكات: - كارگىرى سىستەمىكە تواناي جىبەجى كىرەن

ئامانجە كانى ھەيە لە رىڭگاي ئەو كارانەى كە چەند كەسىك دەيكەن.

بەرپۆبەرى يانە ئامانجە كانى يانە كەى دىنئىتەدى لەرىڭگاي پلان و رىكخستىن و ئاراستە كىرەن و

بەدۋاچوونى كارە كانى كارمەندە كانى و كۆكردنەۋەى ماندوۋوبوونە كانىان بەئاراستەى ئەو ئامانجەى كە

پىۋىستە جىبەجى كىرەن، چۈنكە ناتوانىت بەتەنبا ئامانجە كانى ئەو دەزگا ۋەرزىشە بەئىتەدى.

- کارگيري نه بواری و ورزشی

کارگيري و ورزشی: بریتیه له پرژهی پلان و ریکخستن و رابه رایه تی و چاودیتری کاره کانی ئەندامانی دهزگا و ورزشییه کانی و به کارهینانی هه موو داهاته کانی له پیناو گه یشتن به ئامانجه کانی، کارگيري و ورزشی هونهری هه ماهه نگی نیوان سه رجه م توخمه کانی کاره کانی و به ره هه م هینه ری و ورزشی له دهزگا و ورزشییه کانی و ئاماده کردنی به باشترین شیوهی ریکخراو له پیناو جیه جی کردنی ئامانجه کانی ئەم دهزگایانه.

و ورزش گرنگی تایه تی هه یه وهك سه رجه م بواره کانی دیکه ی ژیان پیوستی به کارگيري و ریکخستنی باش هه یه، تایه تمه ندان له بواری کارگيري و ورزشی بیردۆزی تیوری گشتیان وروژاند که دهنگونجی له گه ل بواری پراکتیکی پرژه که، هه ر بۆیه ئەرکیان به دیار ده خات له شی کردنه وه و پلان و راپۆرت و چاودیتری کردنی کاره کانی رۆژانه په یوه ست به ئاراسته کانی پیشکه وتنی بواره کانی په روه رده ی جهسته یی و ورزشی که ئەزموونی هه یه، ئەوه ش هه مووی کۆی ده بیته وه له کاری کارگيري.

هه موو هه ول و ئەرکه کانی کاری کارگيري هه ول دده ات بگاته دوو ئەنجامی سه ره کی که ئاراسته که یان تیکه له له گه ل به ک: -

- گه یشتن بۆ ئەنجامی و ورزشی به رز.

- هه ولتی سه رنج راکیشن و کۆکردنه وه ی لاوان بۆ ئەنجامدانی چالاکی و ورزشی به شیوه یه کی به رده وه ام و به ریکویپکی.

- توخمه کانی کارگيري:

ئەم بابەتە له هه ندیك له سه رچاوه کانی به ئەرکه کانی کارگيري یان کاره کانی کارگيري ناوی دیت، زۆربه ی زاناکان کارگيري یان بۆ چه ند توخمه ک دابه ش کردوه، به بۆچوونی من جیاوازه ته نها له روخساره و ناوه رۆك له لایه ن هه مووان وه کو یه که:

۱- پلان دانان ۲- ریکخستن ۳- ده رکردنی بریار ۴- هه ماهه نگی ۵- چاودیتری.

سه ید هه واری کارگيري بۆ پینج توخم دابه ش کرد:

۱- پلان دانان ۲- ریکخستن ۳- بریار ۴- ئاراسته کردن ۵- چاودیتری.

لۆسه رجیلیک بۆ حه وت توخم دابه ش کرد:

۱- پلان دانان ۲- ریکخستن ۳- کارگيري تاکه کانی ۴- ئاراسته کردن و رابه رایه تی ۵-

هه ماهه نگی ۶- دانانی راپۆرت ۷- دانانی بودجه